

Колодько Світлана Андріївна

студентка 2 курсу ступеню вищої освіти магістр,

спеціальності 013 Початкова освіта

Сільвейстр Анатолій Миколайович

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського, доцент кафедри фізики і методики навчання фізики,

астрономії

Мотивація як засіб підвищення якості знань молодших школярів на уроках природознавства

Вступ. Проблема мотивації є визначальною у психології навчання в цілому і в процесі оволодіння молодшими школярами природознавством зокрема. Формування навчальної мотивації дозволяє виявити внутрішні резерви особистості для її розвитку, навчання і виховання, оскільки за допомогою мотивації можна впливати як на продуктивність діяльності, так і на розвиток самої особистості. Мотивація як найгнучкіше утворення підлягає змінам залежно від соціальної і економічної ситуації. Це робить проблему мотивації актуальною і вимагає постійного її вивчення.

Дослідження особистості неможливе без урахування її мотивації, що має вирішальний вплив на її поведінку, ставлення до всіх сфер життя, взаємовідношення з людьми, які оточують, у процесі навчальної, професійної, організаційної діяльності. Знання закономірностей розвитку і формування мотивації дозволить успішно вирішувати завдання навчання і виховання молоді, її підготовки до продуктивної, творчої праці.

Мета статті: теоретично обґрунтувати та з'ясувати поняття мотивації навчальної діяльності як засобу підвищення якості знань молодших школярів на уроках природознавства.

Виклад основного матеріалу. Проблема формування мотивації навчання в останній час стає все більш актуальною. Принцип гуманізації сучасної школи

передбачає створення умов для творчого розвитку та самореалізації кожної особистості, формування потреби та здатності особистості до самоосвіти. Однак це неможливо, якщо з молодшої школи не прищеплене бажання вчитися та знаходити задоволення в процесі навчання. Основи мотивації навчання закладаються саме у початковій школі, тому що молодший шкільний вік має великі резерви формування мотиваційної сфери учнів.

Виходячи з вище сказаного, педагог [3] виділяє наступні умови формування в учнів повноцінної мотивації:

- використання на уроці особистісно орієнтованого цікавого матеріалу;
- підтримка прагнення до саморозвитку і самовдосконалення;
- формування допитливості та пізнавального інтересу;
- збагачення мислення інтелектуальними почуттями;
- стимулювання появи емоційного задоволення від процесу навчання;
- формування адекватної оцінки власних можливостей;
- використання різних способів педагогічної підтримки;
- виховання почуття обов'язку, відповідального ставлення до навчальної роботи;
- установлення по-справжньому гуманних стосунків з учнями, повага до особистості дитини;
- задоволення потреби у спілкуванні з учителем і однокласниками під час навчання.

Формувати стійку мотивацію під час використання практичних методів навчання природознавства пропонується у роботі [2, с. 66]. Автор зазначає, що оскільки опанувати природничі науки просто за малюнками у підручнику і розповіддю вчителя не можливо, тому необхідно часто використовувати практичні методи. Практичні методи навчання використовуються для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь і навичок. До них належать: вправи, дидактичні ігри, моделювання, проектування, спостереження, дослід та практична робота.

У курсі навчання природознавства молодші школярі оволодівають знаннями про:

- предмети і явища природи;
- взаємозв'язки й залежності у природі;
- способи різних видів навчально-пізнавальної діяльності;
- спеціальні методи пізнання об'єктів природи;
- способи практичної діяльності з об'єктами природи;
- загальні способи самоуправління навчально-пізнавальною діяльністю;
- норми етичного, естетичного, морального ставлення до об'єктів природи;
- норми ставлення до інших людей і до самого себе в природі;
- норми спілкування і поведінки учня в процесі сумісної діяльності з іншими учнями та учителем [1, с. 62].

Розвинуте емоційне ставлення до природи не тільки всебічно збагачує особистість молодшого школяра, а й становить мотиваційний потенціал його діяльності з вивчення природознавства як навчального предмета, тобто знання стають особистісно значущими. Змістовий аналіз мотиваційної сфери особистості у взаємодії з природою дозволяє виділити такі її компоненти [4]:

1) естетичні спонуки, що полягають у розумінні та захопленні красою природного середовища, прагненні до сприйняття прекрасного;

2) гуманістичні потреби виявити добро, співчуття до живого, бажання захистити;

3) утилітарно-економічні мотиви – визнання природи як джерела ресурсів та економічного розвитку суспільства, як середовища існування та об'єкта праці людини;

4) пізнавальні інтереси, що спрямовані на усвідомлення взаємозв'язку у природі, прагнення осягнути закони її розвитку;

5) рекреаційно-оздоровчі мотиви, що виходять із розуміння значення природи для здоров'я, життя людини, бажання зберегти її оптимальні параметри;

б) прагнення до творчої діяльності у природі – до занять малюванням, фотографуванням, написанням художніх творів, благоустроєм середовища (проекування парків, квітників, зелених насаджень тощо).

Висновки. Таким чином, психологічне вивчення мотивації молодших школярів як засобу підвищення якості знань на уроках природознавства дає можливість з'ясувати фактори, які надають учням успішно здійснювати навчальну діяльність. Серед них можна виділити: зміст навчального матеріалу; організацію навчальної діяльності; колективні форми навчальної діяльності; оцінку навчальної діяльності; стиль педагогічної діяльності вчителя. За реалізації таких факторів позитивна мотивація до навчання молодших школярів сприяє успішному оволодінню природничими знаннями.

Література:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навчальний посібник / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Височан Л.М. Методика викладання природознавства: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки: 6.010102 Початкова освіта / Л.М. Височан. – Івано-Франківськ: НАІР, 2014. – 170 с.
3. Воронка М. Мотивація навчальної діяльності як засіб підвищення якості знань учнів / М. Воронка. // Початкова школа. – 2008. - №4. – С. 21-24.
4. Паламар О. Ставлення до природи як чинник розвитку пізнавальних мотивів учіння / О. Паламар. // Початкова школа. – 2002. - №6. – С. 28-30.

У статті розглядаються питання пов'язані з проблемою мотивації навчальної діяльності як засобу підвищення якості знань молодших школярів на уроках природознавства. З'ясовано, що пізнання навколишнього світу розпочинається з накопичення чуттєвого досвіду, фактичного матеріалу, який осмислюється з метою засвоєння системи знань у пізнанні навколишньої природи з її зв'язками і залежностями.

Ключові слова: мотивація, навчальна діяльність, молодші школярі, навчання, уроки природознавства, навчальний процес, шляхи формування мотивації.

Інформація про автора статті

Прізвище, ім'я, по батькові: Колодзько Світлана Андріївна

Курс: 2

Група: МГПЗ

Моб. тел.: 098-798-81-82

Науковий консультант: Сільвейстр А.М.